

Historieglimt 129

Lykkens Prøve skole 1819-1841

Lykkens Prøve var en liten gård som tidligere het Scharffenbergplassen. Parsellen ble opprinnelig utskilt fra Rønningen gård. Det var en byksel plass som ble bebodd og drevet av oberst Herman Nicolai Scharffenberg. Han hadde eiendommen frem til 1807. Han eide husene på plassen, men i 1807 solgte han dem til lensmann Ole A. Vold. Vold fikk også jordveien fradelt og kjøpt. I 1819 begynte en ny historie for gården. Den ble skolested. Da var eieren grev Trampe. Han ville ha 400 spesiedaler for gården. Dette året hadde visepastor i Strinda, Henrik August Angell, sendt et forslag til stiftsdireksjonen om at gården burde kjøpes til fast skole. Den hadde to egnede bygninger i to etasjer og omtrent tre mål jord. Det ene huset hadde kjøkken og to rom med ovn i første etasje og to rom uten ovn i andre etasje. Det andre huset hadde kjøkken og ett rom nede og et stort loft ovenpå. Forslaget ble vedtatt. Av kjøpesummen hadde menigheten samlet inn 130 daler. Dermed ble den første fastskolen i Strinda til. Fastskole var motsetningen til omgangsskolen som var den vanlige skoleformen den gangen. På fastskolen var det vanlig at læreren og hans familie bodde og dit kom elevene til undervisningen. Ved omgangsskolen dro læreren fra grend til grend og holdt skole i et mer eller mindre egnet rom på en av gårdene. I årene 1825-1839 ble det også drevet en kommunal yrkesskole eller industriskole på Lykkens Prøve.

Utviklingen av skolevesenet i Danmark-Norge gikk tregt fra den første skoleloven som kom under kong Christian VI i 1737, men utover 1800-tallet kom det stadig mer orden på skolen. Da skolen på Lykkens Prøve var godt i gang kom en ny skolelov. Det var loven om almueskolen på landet av 14. juli 1827. Seks år tidligere hadde Opplysningsvesenets fond blitt opprettet av Stortinget. Da ble mye av jordegodset som kirken hadde fra gammel tid, solgt og satt inn i dette fondet som skulle brukes, som navnet sier, til *«almennyttige, samt til opplysnings fremme siktende offentlige foranstaltninger, samt til pensjoner for geistlige, almueskolelærere og deres enker.»*

En hovedsak i den nye loven var å skaffe folkeskolen forsvarlig husrom og brukbare lærere. I hvert prestegjeld skulle det opprettes minst en fast skole. Den skulle ligge ved hovedkirka og ha klokkeren som lærer. Hovedformålet ved skolen var at elevene, nå som før, skulle lære nok til at presten med god samvittighet kunne konfirmere dem. Kristendomskunnskap var fortsatt hovedfaget. I tillegg kom undervisning i lesning med forstandsøvelser, regning, skrivning og salmesang. Barna skulle begynne på skolen i 7-8 års alderen og gå der til de ble konfirmert. Barna skulle ha minst to måneders undervisning i året eller helst tre måneder. Loven fastsatte at hver skole skulle ha et eksemplar av Bibelen, Grunnloven og skoleloven. Årslønnen til læreren ble fastsatt til kroner 80. Skolens styre var den lokale skolekommisjonen som bestod av presten,

lensmannen, prestegjeldets valgmenn og prestens medhjelpere. Loven fastsatte også at det skulle opprettes seminarer for utdanning av lærere. I 1838 fikk Trøndelag sitt første seminar, Klæbu seminar, som skulle skaffe området egnede lærere. Mange, til dels meget gode, lærere kom derfra.

Skolen på Lykkens Prøve lå ikke ved hovedkirken som i Strinda var Lade kirke. Området ved gården hadde begynt å bli som et sentrum i Strinda og det kom planer om å bygge den nye hovedkirken der. I følge loven var klokkeren i Lade, lærer ved vår skole. I 1819 kom Sivert Mathisen fra Bratsberg som ny klokker i Lade. Etter ham kom Iver Aas som ble beskikket til jobben den 26. januar 1827. Han var en god lærer og fikk lønnpålegg med seks spesiedaler i 1829. Han ble i tre år og ble etterfulgt av Christian Lassen den 1. september 1830. Han fikk følgende attest av bispes Bugge som var en meget kritisk herremann: «*Meget duelig*». Av presten Angell fikk han ofte ros for sin greie måte å undervise på. Han hadde vært lærer på Bakklandet i ti år før han kom til Lademoen. Det var en stri jobb å være lærer ved fastskolen ved siden av klokkegjerningen. Mange elever var brysomme. Han hadde også et problem med å få elevene til å møte på skolen. Mange foreldre villde heller ha dem hjemme til hjelp på gården. Dessuten steg barnetall på grunn av stor innflytting. I 1838 var elevtallet 130. På to år steg det til over 200 elever. Det ble klart at de to små husene ble håpløst for små. Det måtte skaffes nye hus til skolen. Lassen fikk lov til å ha en hjelpelærer, men måtte betale hans lønn av egen lomme!

I 1839 kjøpte ordfører og sokneprest til Strinda, Henrik August Angell, Lykkens Prøve. Fastskolen ble i 1841 flyttet til nabogården Eli Plass gård som kommunen kjøpte det året. Skolen ble deretter kalt Eli plass skole og ble sentrum i det store Lademoen skoledistrikt slik vi finner det for eksempel i folketellingen for 1865. H. A. Angell foreslo at Strinda kommune skulle kjøpe Lykkens Prøve for å begynne en høyere skole der, men det ble nedstemt. I 1859 ble Lykkens Prøve kjøpt av garver Nils Chr. Ebbesen som drev et stort bevertningssted der i noen år. Ved folketellingen i 1865 bodde det 14 personer på gården som hadde de to beboelseshus, kalt Lykkens Prøve og Annalyst. I hovedhuset bodde Arnt Pedersen Fosnæs med kone og fem ugifte barn. Den andre familien er tidligere sokneprest i Grytten i Romsdal, Nils Arnoldus Carlsen, nå pensjonist, 61 år gammel, med sin familie. Det var hans kone, fru Anna Margrete, født Hornemann, og deres fem ugifte barn med en tjenestepike fra Romsdal, 27 år gammel. Fra 1874 ble arealet utparsellert og Strinda kommune kjøpte i 1889 ialt 16 dekar grunn til tomt for kirke og arbeiderboliger. Dermed er historien ute for det gamle skolestedet, Lykkens Prøve.